

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego w sprawie planu działań dotyczącego gospodarki leśnej UE

COM (2006)302 wersja ostateczna

(2006/C 324/14)

Dnia 19 lipca 2006 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Dnia 4 lipca 2006 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 430. sesji plenarnej w dniu 26 października 2006 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Hansa-Joachima WILMSA na sprawozdawcę generalnego oraz jednogłośnie przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) zwraca uwagę, że plan działań dotyczący gospodarki leśnej UE należy opracować w sposób wyważony pod względem ekonomicznym, ekologicznym i społecznym (w długim okresie) i nadać wymienionym aspektom równorzędne znaczenie. To samo ma zastosowanie do praktycznej realizacji kluczowych funkcji.

1.2 Komitet jest zdania, że należałoby zwiększyć liczbę celów z 4 do 5, poprzez dodanie celu „Promowanie lasów jako miejsca pracy”, który obejmowałby „zabezpieczanie i poszerzanie kwalifikacji zawodowych osób zatrudnionych w lasach” oraz „wzmacnianie i utrzymywanie obszarów wiejskich”.

1.3 Komitet proponuje, by zagadnienie zabezpieczenia i poszerzania kwalifikacji zawodowych osób zatrudnionych w lasach uwzględnione zostało w rozważaniach dotyczących lasu jako miejsca pracy. Propozycja ta wydaje się rozsądna, jako że w ostatecznym rozrachunku obok właścicieli lasów to właśnie pracownicy przedsiębiorstw leśnych, ministerstw i administracji państw członkowskich będą osobami, od których oczekiwać się będzie praktycznej realizacji planu działań na obszarach wiejskich.

1.4 EKES uważa wzmacnianie i utrzymywanie obszarów wiejskich za istotny czynnik umożliwiający pomyślną realizację planu działania dotyczącego gospodarki leśnej UE na miejscu w poszczególnych państwach członkowskich. Rozdział planu działań poświęcony obszarom wiejskim gwarantuje, że tego rodzaju obszary w Europie będą miały przyszłość, zamiast zanikać i stanowić przykład opóźnień rozwojowych jako nieużytki ekologiczne i społeczne.

1.5 Komitet przywiązuje wagę do faktu, iż plan działania dotyczący gospodarki leśnej UE jest projektem całkowicie realnym, a nie tylko deklaracją woli. Realność jest kluczem do jego akceptacji i wiarygodności.

2. Wprowadzenie

2.1 Przygotowując plan działań dotyczący gospodarki leśnej, Komisja i państwa członkowskie sformułowały wspólną wizję

leśnictwa oraz wkładu, jaki lasy i leśnictwo wnoszą do wspólnego społeczeństwa.

2.2 Lasy dla społeczeństwa: wielofunkcyjne, trwałe leśnictwo, które zaspokaja obecne i przyszłe potrzeby społeczne i zapewnia utrzymanie związanym z nim podmiotom.

2.3 Wielofunkcyjne leśnictwo oferuje korzyści natury gospodarczej, środowiskowej, społecznej i kulturowej. Jest ono źródłem odnawialnych i przyjaznych dla środowiska surowców oraz odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarczym, tworzeniu miejsc pracy i dobrobytu w Europie, zwłaszcza na jej obszarach wiejskich. Lasy korzystnie wpływają na jakość życia, zapewniając przyjemne otoczenie, stwarzając możliwości w zakresie rekreacji, jednocześnie konserwując walory środowiskowe i ekologiczne. Lasy powinny zachować duchowe i kulturowe dziedzictwo, które reprezentują.

2.4 Zgodnie z powyższą wizją plan działań przewiduje realizację czterech głównych celów:

- poprawę długotrwałej konkurencyjności;
- poprawę stanu środowiska i jego ochronę;
- przyczynianie się do poprawy jakości życia;
- wspieranie koordynacji i komunikacji.

2.5 Pięcioletni plan działań (2007-2011) obejmuje szereg podstawowych działań, które Komisja pragnęłaby zrealizować wspólnie z państwami członkowskimi. Zawiera on również działania dodatkowe, które mogą być przeprowadzone przez państwa członkowskie zgodnie z określonymi warunkami i priorytetami za pomocą istniejących instrumentów wspólnotowych, przy czym ich realizacja może również wymagać zastosowania instrumentów krajowych.

2.6 W celu praktycznej realizacji planu działań dotyczącego gospodarki leśnej UE potrzeba przejrzystych ram dla rozwiązań i decyzji dotyczących lasów zarówno na szczeblu Wspólnoty, jak i państw członkowskich.

2.7 Plan działań powinien służyć informowaniu i opracowywaniu dalszych celowych działań w zakresie polityki leśnej sytuujących się pomiędzy rozwiązaniami wspólnotowymi a polityką gospodarki leśnej poszczególnych państw członkowskich.

2.8 Cele planu działań dotyczącego gospodarki leśnej UE obejmują utrzymywanie, wspieranie i wzmacnianie gospodarki leśnej zrównoważonej pod względem ekonomicznym, ekologicznym i społecznym oraz wielofunkcyjnej roli odgrywanej przez lasy.

2.9 Zasadniczo należałoby ustanowić porównywalne programy krajowe jako wiążące ramy w zakresie wdrażania międzynarodowych zobowiązań i reguł dotyczących lasów. Rosnące znaczenie zagadnień o charakterze globalnym i ponadsektorowym w polityce leśnej, takich jak wykorzystanie drewna jako źródła energii, wymaga większej spójności oraz lepszej informacji i koordynacji.

2.10 W kontekście ogromnej różnorodności w zakresie cech ekologicznych, społecznych, gospodarczych i kulturowych oraz różnych form własności lasów w UE, zdaniem EKES-u plan działań powinien uwzględniać potrzebę specyficznych regionalnych zachęt i środków dostosowanych do różnych rodzajów gospodarki leśnej i stosunków własności. Plan działania uwypukla istotną rolę, jaką w zrównoważonym zarządzaniu lasami w UE odgrywają ich właściciele, pracownicy przedsiębiorstw leśnych oraz wieś.

2.11 Komitet zaleca Komisji, by uwzględniła ona w planie działań dotyczącym gospodarki leśnej UE następujących pięć celów:

- poprawę długotrwałej konkurencyjności;
- poprawę stanu środowiska i jego ochronę;
- poprawę jakości życia poprzez zrównoważoną gospodarkę leśną;
- wspieranie koordynacji i komunikacji;
- promowanie lasów jako miejsca pracy.

3. Działania

3.1 „Poprawa długotrwałej konkurencyjności”

3.1.1 Komitet jest zdania, że cel ten powinien uwzględniać inne niż drewno potencjalne produkty leśne, takie jak wysokie

jakości woda pitna czy związek pomiędzy CO₂ a handlem emisjami.

3.1.2 W kwestii drugiego działania podstawowego „Wspieranie badań i rozwoju technologicznego w celu wzmocnienia konkurencyjności sektora leśnego”:

3.1.2.1 Oprócz środków wsparcia, również ogólny transfer wiedzy oraz wymiana wyników badań i rozwoju technologicznego pomiędzy europejskimi centrami badawczymi powinny się przyczynić do wzmocnienia konkurencyjności sektora leśnego.

3.1.2.2 W celu poprawy ogólnej konkurencyjności leśnictwa plan działań powinien wyjaśniać w naukowy sposób, we współpracy z poszczególnymi państwami członkowskimi, ilu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach potrzeba w państwach członkowskich dla prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej na podstawie krajowych przepisów i regulacji, w uzasadnieniu z ekonomicznego punktu widzenia sposobów.

3.1.3 W kwestii trzeciego działania podstawowego „Wymiana i ocena doświadczeń w zakresie wyceny i wprowadzania do obrotu produktów niedrzewnych i związanych z nimi usług”:

3.1.3.1 Zdaniem EKES-u właścicielom lasów nie powinna przysługiwać rekompensata w postaci subsydiów za produkty leśne i związane z nimi usługi niewprowadzane aktualnie do obrotu. Za usługi właścicielom lasów płacić powinni bezpośrednio indywidualni użytkownicy i korzystające z lasów osoby.

3.1.3.2 Komitet zaleca Komisji, by zaproponowała Stałemu Komitetowi ds. Leśnictwa utworzenie grupy roboczej *ad hoc* w celu określenia i udokumentowania działań i doświadczeń związanych z dodatkowymi możliwościami wprowadzania do obrotu produktów leśnych i związanych z nimi usług w poszczególnych państwach członkowskich. Na tego rodzaju wymianie dokumentacji skorzystają wszyscy właściciele lasów w państwach członkowskich.

3.1.4 W kwestii czwartego działania podstawowego „Propagowanie wykorzystywania biomasy leśnej do wytwarzania energii”:

3.1.4.1 Przetwarzając odpady drzewne na potrzeby wytwarzania energii, należy zagwarantować, że wykorzystanie to nie będzie prowadzić do zubożenia gleby, a w konsekwencji do mniejszego zróżnicowania gatunków.

3.1.4.2 W przypadku wykorzystania chemicznie przetworzonych odpadów drzewnych jako źródła energii należy zadbać o to, iż w procesie spalania niebezpieczne odpady nie będą uwalniane ani do atmosfery, ani do gleby.

3.1.4.3 Zdaniem EKES-u decyzje na szczeblu europejskim należy podejmować na podstawie wyników badań naukowych dotyczących podmiotów (państw członkowskich) wykorzystujących drewno jako źródło energii oraz sposobów i miejsc jego zrównoważonego wykorzystania. W krajach rozwijających się tylko 50 % zużywanego drewna wykorzystywane jest jako niezastępowalne paliwo (źródło energii) bez odpowiedniej wartości dodanej. Sytuacja taka nie powinna być dopuszczalna w państwach członkowskich UE, dlatego należy ją wykluczyć. Strategiczną decyzję dotyczącą najkorzystniejszego pod względem ekologicznym, gospodarczym i społecznym sposobu wytwarzania energii przy użyciu drewna należy przeanalizować w dłuższej perspektywie, a następnie wdrożyć w praktyce.

3.1.4.4 Przed jakimkolwiek zastosowaniem w leśnictwie genetycznie zmodyfikowanych nasion czy roślin należy upewnić się, czy jest to dopuszczalne z ekologicznego punktu widzenia.

3.1.5 W kwestii piątego działania podstawowego „Wspieranie współpracy pomiędzy właścicielami lasów oraz poprawa możliwości edukacyjnych i szkoleniowych w leśnictwie”:

3.1.5.1 Należy zachęcać do współpracy nie tylko z właścicielami lasów, lecz także z pracownikami przedsiębiorstw leśnych. W tym miejscu szczególną rolę mają do odegrania leśnicy oraz kierownictwo średniego szczebla jako pośrednicy pomiędzy właścicielami lasów a przemysłem. Rolę tę należy podtrzymywać i promować poprzez odpowiednie struktury. Mobilizacja zasobów drzewnych i gospodarki leśnej zależy od dostępności wykwalifikowanego kierownictwa w terenie.

3.1.5.2 W związku z tym EKES stwierdza, że państwa członkowskie powinny promować edukację zawodową i dalsze kształcenie właścicieli lasów, leśników, robotników leśnych i pracowników przedsiębiorstw leśnych. Państwa członkowskie powinny stwarzać zachęty nie tylko dla stowarzyszeń właścicieli lasów, lecz także dla organizacji branżowych pracowników leśnych poprzez zapewnianie doradztwa. Tego rodzaju zachęty są składową zrównoważonego rozwoju (społecznego), którego w szczególnej mierze potrzeba środowisku wiejskiemu.

3.1.5.3 W celu zwiększenia konkurencyjności i rentowności leśnictwa państwa członkowskie w ramach swoich priorytetów mogą:

- wspierać rozwój organizacji zawodowych;
- angażować stowarzyszenia branżowe w proces podejmowania decyzji dotyczących polityki leśnej;
- promować poszczególne profile zawodowe w leśnictwie na podstawie planu działań dotyczącego gospodarki leśnej UE;
- wspierać dobrowolną certyfikację leśnictwa w ramach uznanych systemów certyfikacji.

3.2 „Poprawa stanu środowiska i jego ochrona”

3.2.1 Zdaniem Komitetu utrzymanie, ochrona i rozszerzanie ekologicznego rozwoju zrównoważonego w leśnictwie oraz ochrona przyrody mają nieodzowne znaczenie dla realizacji tego zaproponowanego przez Komisję celu.

3.2.2 Według EKES-u dobrowolna certyfikacja przedsiębiorstw leśnych w uznanych systemach certyfikacji przyczyniłaby się do zagwarantowania, promowania i rozszerzania trwałego rozwoju.

3.2.3 W kwestii ósmego działania podstawowego „Prace nad europejskim systemem monitorowania lasów”:

3.2.3.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje koncepcję europejskiego systemu monitorowania lasów. Odpowiednie organizacje międzynarodowe, których zaangażowanie jest nieodzowne, należy wymienić z nazwy, aby wykluczyć możliwość pominięcia jakichkolwiek istotnych zainteresowanych stron, a zatem posiadanej przez nie wiedzy fachowej.

3.2.3.2 Europejskie centrum danych dotyczących lasów powinno zebrane przez siebie i naukowo ocenione dane przedstawiać społeczeństwu i udostępniać w miarę potrzeby zgodnie z wytycznymi w zakresie ochrony danych.

3.2.4 W kwestii dziewiątego działania podstawowego „Poprawa ochrony lasów w UE”:

3.2.4.1 Istotną podstawę aktualnie dostępnych informacji na temat stanu lasów stanowią raporty na temat stanu lasów opracowywane i publikowane każdego roku przez poszczególne państwa członkowskie. Z tego względu Komitet uważa, że przygotowywanie poszczególnych raportów należy wspierać poprzez EFRROW oraz instrument Life+.

3.2.4.2 W ramach zapobiegania pożarom lasów należy bardziej intensywnie wykorzystywać i propagować przechodzenie od lasów monokulturowych, które podatne są na pożary, w kierunku drzewostanu mieszanego.

3.3 Odnośnie do trzeciego celu planu działań zaproponowanego przez Komisję („Przyczynianie się do poprawy jakości życia”) Komitet proponuje jego przeformułowanie w następujący sposób: **„Poprawa jakości życia poprzez zrównoważoną gospodarkę leśną”**.

3.3.1 W swoim komunikacie Komisja odnotowuje, że państwa członkowskie mają możliwość wspierania inwestycji przyczyniających się do podniesienia użyteczności publicznej lasów. Zdaniem Komitetu EFRROW powinno również zapewnić wsparcie w zakresie utrzymania i wzmacniania obszarów wiejskich, jako że lasy odgrywają tam niezwykle istotną rolę.

3.3.2 W kwestii dziesiątego działania podstawowego „Wspieranie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie ochrony środowiska”:

3.3.2.1 Propagowanie rozwiązań w zakresie edukacji i działalności informacyjnej nie powinno ograniczać się do dziedziny ochrony środowiska — promocji potrzebuje również sfera społeczna. Dziedziny te wzajemnie na siebie zachodzą, na przykład społeczna odpowiedzialność nauczycieli czy wymiar kulturowy wymagają w najwyższej mierze kształcenia i informacji w sferze społecznej.

3.3.3 W kwestii dwunastego działania podstawowego „Zbadanie potencjału lasów miejskich i podmiejskich”:

3.3.3.1 Na obszarach miejskich i w zespołach aglomeracji ilość lasów i zasobów drzewnych zmniejsza się we wszystkich państwach członkowskich. Lasy zagrożone są zarówno szkodami wynikającymi ze zwiększonej emisji gazów, jak i w szczególności wskutek wycięcia. Grunty zastępcze na tych samych obszarach naturalnych są rzadko kiedy dostępne ze względu na ponadprzeciętne zapotrzebowanie na tereny mieszkalne i przemysłowe oraz stałą rozbudowę infrastruktury. W tendencji tej istotną rolę odgrywają drogi, linie kolejowe i rozbudowa lotnisk.

3.4 „Wspieranie koordynacji i komunikacji”

3.4.1 W kwestii trzynastego działania podstawowego „Wzmocnienie pozycji Stałego Komitetu ds. Leśnictwa”:

3.4.1.1 Zdaniem EKES-u w trakcie realizacji planu działań należy organizować wspólne posiedzenia, na których stowarzyszenia i podmioty reprezentujące całą zrównoważoną gospodarkę leśną w Europie spotykałyby się i przedstawiały swoje obszary działalności. To samo dotyczy powoływania grup roboczych *ad hoc*. Tego rodzaju rozwiązania zagwarantowałyby akceptację planu działań i poparcie dlań ze strony wielu podmiotów działających w gospodarce leśnej.

3.4.2 W kwestii szesnastego działania podstawowego „Wzmocnienie pozycji UE w międzynarodowych przedsięwzięciach związanych z leśnictwem”:

3.4.2.1 Rozwiązaniem zmierzającym w kierunku redukcji wylesiania na całym świecie byłoby przyjęcie europejskich przepisów dotyczących ochrony lasów pierwotnych, które określałyby między innymi warunki prawne, na jakich drewno pochodzące z lasów tropikalnych i pierwotnych mogłoby być sprowadzane do UE oraz tutaj przetwarzane i wykorzystywane. Komisja powinna zbadać możliwość podjęcia odpowiedniej inicjatywy prawodawczej w tym zakresie, tak by przepisy dotyczące ochrony lasów pierwotnych mogły zostać przyjęte do roku 2012. EKES pragnie podkreślić, że narzędziem w walce z ogólnoswiatowym wylesianiem i degradacją lasów pierwotnych może być aktualnie realizowany plan działań UE dotyczący egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa (FLEGT). Prawodawstwo FLEGT powinno funkcjonować jako system zapobiegający wprowadzaniu drewna pocho-

dzącego z nielegalnego wycięcia na rynki UE i jego wykorzystaniu przez unijny przemysł przetwórczy.

3.4.3 W kwestii osiemnastego działania podstawowego „Udoskonalenie wymiany informacji i komunikacji”:

3.4.3.1 W celu uzyskania efektu mnożnikowego należy zaangażować wszystkie zainteresowane strony uczestniczące w gospodarce leśnej oraz zapewnić im wsparcie finansowe w wydarzeniach, które prawdopodobnie mogą mieć ogromny wpływ na społeczeństwo państw członkowskich.

3.5 Aby zagwarantować zrównoważoną gospodarkę leśną w UE, należy, zdaniem EKES-u, zapewnić odpowiednie kwalifikacje zawodowe osób zatrudnianych w leśnictwie. Decydującą rolę w tym zakresie odgrywa również wzmocnianie i utrzymywanie obszarów wiejskich. Z tego względu EKES wzywa Komisję do uwzględnienia następującego nowego celu: „**Promowanie lasów jako miejsca pracy**”.

3.5.1 Komitet podkreśla, że lasy mogą realizować wszystkie swoje funkcje i zadania społeczne jedynie wówczas, gdy do ich pielęgnacji i gospodarowania nimi będzie zatrudnionych wystarczająco dużo osób (robotników leśnych, operatorów maszyn, urzędników administracji leśnej i leśników). Pracownicy ci powinni posiadać podstawowe kwalifikacje specjalistyczne oraz podlegać ustawicznemu doskonaleniu zawodowemu. Oczywiście dotyczy to również współpracujących z nimi właścicieli lasów. Kwalifikacje powinny być dostosowane do ekonomicznych, ekologicznych i społecznych wymogów związanych z danym stanowiskiem. Dotyczy to zwłaszcza zapewniania ochrony leśnej przyrody.

3.5.2 Z myślą o realizacji wspomnianego celu EKES proponuje następujące nowe działania podstawowe:

- dziewiętnaste działanie podstawowe „Promowanie kształcenia i doskonalenia zawodowego”,
- dwudzieste działanie podstawowe „Badanie związków pomiędzy zrównoważoną gospodarką leśną a kształceniem zawodowym i kwalifikacjami zawodowymi w sektorze leśnym”,
- dwudzieste pierwsze działanie podstawowe „Obszary wiejskie”.

3.5.3 W kwestii dziewiętnastego działania podstawowego „Promowanie kształcenia i doskonalenia zawodowego”:

3.5.3.1 Komisja i państwa członkowskie powinny zwiększyć wysiłki w zakresie promocji kształcenia i doskonalenia zawodowego, badań, rozwoju i transferu technologii w dziedzinie leśnictwa, drewna i ochrony przyrody.

3.5.3.2 Komitet podkreśla, iż Komisja powinna popierać uznane systemy certyfikacji gospodarki leśnej, które pomagają zagwarantować i zwiększać zatrudnienie, zapewniając wskaźniki zrównoważonego planowania i rozwoju personelu w przedsiębiorstwach leśnych.

3.5.4 W kwestii dwudziestego działania podstawowego „Badanie związków pomiędzy zrównoważoną gospodarką leśną a kształceniem zawodowym i kwalifikacjami zawodowymi w sektorze leśnym”:

3.5.4.1 Komisja powinna wspierać badania naukowe dotyczące związków pomiędzy zrównoważoną gospodarką leśną a kształceniem zawodowym i kwalifikacjami zawodowymi właścicieli lasów oraz pracowników zatrudnionych w gospodarce leśnej (wyjaśnienie wymogów).

3.5.4.2 EKES zaleca, by Komisja przeprowadziła badania dotyczące konkretnych profili zawodowych niezbędnych dla zapewnienia konkurencyjności leśnictwa w długim okresie.

3.5.5 W kwestii dwudziestego pierwszego działania podstawowego „Obszary wiejskie”:

3.5.5.1 Lasy w państwach członkowskich można znaleźć w przeważającej części na słabych strukturalnie terenach wiejskich. Na obszarach tych leśnictwo zapewnia utrzymanie infrastruktury i zatrudnienie, a także dochody dla właścicieli lasów i społeczności wiejskiej. Bez nietkniętego gospodarczo leśnictwa te wartościowe pod względem ekologicznym obszary turystyczne znalazłyby się w oderwaniu od ogólnego rozwoju danego kraju. Prawdopodobne konsekwencje takiej sytuacji obejmowałyby ucieczkę ludności do miast, starzenie się społeczeń-

stwa, zaniedbanie lasów czy degradację infrastruktury. Zniszczenie struktur wiejskich prowadzi w nieunikniony sposób do trudności w wykorzystaniu drewna jako surowca w obliczu rosnącego popytu światowego.

3.5.5.2 Komisja powinna promować oraz wspierać badania i analizy dotyczące znaczenia leśnictwa dla obszarów wiejskich.

3.5.5.3 Zdaniem EKES-u należy wezwać państwa członkowskie do zabezpieczenia i poprawy sytuacji na rynku pracy na obszarach wiejskich. Należy unikać trudności społecznych wynikających z nieustannych zmian strukturalnych. Tęgo rodzaju tendencjom należy przeciwdziałać poprzez skoordynowane programy. Należy zwiększać atrakcyjność obszarów wiejskich dla ludności, a zwłaszcza dla osób młodych.

3.5.5.4 Komitet zachęca Komisję do udzielania finansowego wsparcia obszarom wiejskim za pośrednictwem EFRROW. Pomoc finansową zgodnie z otrzymanym wnioskiem należy kierować bezpośrednio do właścicieli lasów i przedsiębiorstw leśnych bądź grup przedsiębiorstw leśnych.

4. Ocena

4.1 Komisja powinna zapewnić reprezentację wszystkich zainteresowanych podmiotów z europejskiej branży leśnej w grupie doradczej ds. leśnictwa i korka.

Bruksela, 26 października 2006 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS
